

महाराष्ट्र राज्यातील मच्छिमार खलाश्यांना
पाकिस्तानच्या मेरीटाईम सिक्युरिटी
एजन्सीने पकडल्यास अशा खलाशांच्या
कुटूंबांना उदरनिर्वाहासाठी आर्थिक मदत
देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मत्स्यवि ११२३/ प्र.क्र. ९५/ पदुम १४
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : २ ऑगस्ट, २०२३

वाचा :-

- आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र. मत्स्य/ सा/०५३१०९/१३७९/
२०२३, दि. २१.०३.२०२३,
- मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.२८ जून, २०२३ रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्यातील मासेमारी नौका काही वेळेस पाकिस्तान देशाच्या सागरी हदीत नजरचुकीने प्रवेश करतात. अशा प्रकारे नजरचुकीने प्रवेश केलेल्या मच्छिमार खलाश्यांना पाकिस्तान सागरी सुरक्षा यंत्रणेमार्फत अटक होण्याची शक्यता असते. कोणत्याही देशाच्या आंतरराष्ट्रीय सागरी हदीत मासेमारी नौका/ खलाश्यांनी प्रवेश केल्यास अशा नौकांना/ खलाश्यांना अटकाव करण्यासाठी सदरची कारवाई केली जाते. पाकिस्तानी आंतरराष्ट्रीय सागरी हदीचे उल्घंघन केल्यानंतर अशा खलाश्यांना अटक करून पाकिस्तानच्या तुरुंगात ठेवण्यात येते. गुजरातच्या मच्छिमारांना पाकिस्तानच्या सागरी सुरक्षा एजन्सीने अटक केल्याच्या घटना वारंवार घडत आहेत. कुटुंबप्रमुख मच्छिमाराच्या अटकेमुळे त्यांचे कुटुंब निराधार होते. परिणामी रोजच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण होतो. अशा परिस्थितीत मच्छिमार कुटुंबियांना आर्थिक मदत / सहाय्यता देण्याची योजना गुजरात राज्यामध्ये सुरु आहे त्याच धर्तीवर निराधार कुटुंबांना उदरनिर्वाहासाठी प्रतिदिन रु.३००/- या प्रमाणे आर्थिक मदत / सहाय्य देण्याची योजना महाराष्ट्र राज्यामध्ये राबविण्याबाबतच्या प्रस्तावास दि.२८ जून, २०२३ रोजीच्या मा.मंत्रीमंडळ बैठकीत मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. त्यास अनुलक्षून शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

महाराष्ट्र राज्यातील मासेमारी नौका नजरचुकीने पाकिस्तान देशाच्या सागरी हदीमध्ये गेल्यास पाकिस्तानच्या मेरीटाईम सिक्युरिटी एजन्सीने पकडल्यास, अशा मच्छिमार / खलाशांच्या निराधार कुटुंबांना उदरनिर्वाहासाठी प्रतिदिन रु.३००/- या प्रमाणे आर्थिक मदत / सहाय्य देण्याच्या प्रस्तावास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. सदर योजने अंतर्गत सहाय्य मिळण्याकरिता खालील अटींची पूर्तता करणारे खलाशी / मच्छिमार पात्र असतील.

- १) संबंधित मच्छिमार / खलाशी हा महाराष्ट्र राज्याचा रहिवाशी असावा. तसेच त्यांचेकडे महाराष्ट्र राज्याचा मासेमारी परवाना असावा.
- २) संबंधित मच्छिमार / खलाशी हा पाकिस्तानी सागरी सुरक्षा एजन्सीने पकडलेला असावा.
- ३) संबंधित मच्छिमार / खलाशी हा नौकेवर मासेमारी करिता गेलेला असावा.
- ४) पाकिस्तानी सुरक्षा संस्थेने पकडलेल्या मच्छिमारांच्या यादीमध्ये संबंधितांचे नाव असणे आवश्यक आहे.
- ५) आंतरराष्ट्रीय सागरी सीमा उल्लंघना व्यतिरिक्त इतर बेकायदेशीर कामांत संबंधित मच्छिमार/ खलाशी यांचा सहभाग नसावा.
- ६) संबंधित मच्छिमारांच्या निराधार कुटुंबाला प्रतिदिन रु.३००/- याप्रमाणे आर्थिक भत्ता अनुज्ञेय राहील. सदरचा भत्ता पाकिस्तान सुरक्षा संस्थेने पकडलेल्या तारखेपासून तुरुंगातून सुटल्याच्या तारखेपर्यंतच्या कालावधीसाठी अनुज्ञेय राहील.
- ७) पाकिस्तानी सुरक्षा एजन्सीने पकडलेल्या मासेमारी बोटीच्या प्रवासाचा उद्देश फक्त मासेमारी हाच असणे आवश्यक आहे.
- ८) सदरच्या आर्थिक सहाय्याचा लाभ हा पाकिस्तानी सुरक्षा संस्थेने पहिल्यांदा पकडल्यावरच देण्यात येईल, म्हणजेच या योजनेचा लाभ फक्त एकदाच देण्यात येईल. दुसऱ्या वेळेस संबंधित मच्छिमार पकडला गेल्यास या योजनेचा लाभ देण्यात येणार नाही.
- ९) या योजनेचा लाभ देण्यासाठी पात्र कुटुंबाचा दाखला संबंधित ग्रामपंचायत/तलाठी/ तहसिलदार यांचे सही शिक्क्याने सादर करणे आवश्यक आहे.
- १०) पात्र कुटुंबाचे बँक खाते असणे आवश्यक आहे. सदरचे बँक खाते आधार कार्डशी संलग्न असणे आवश्यक आहे.
- ११) आर्थिक साह्याची रक्कम थेट संबंधित कुटुंबियांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येईल.

२. गुजरात मधील मासेमारी नौकावर काम करणारे महाराष्ट्रातील खलाशी/ मच्छिमारांना, गुजरात सरकार आर्थिक मदत देत नसल्यास वरील परिच्छेदामधील नमूद अटींची पूर्तता करणारे पात्र खलाशी/ मच्छिमार यांना महाराष्ट्र सरकारमार्फत आर्थिक मदत देण्याच्या प्रस्तावास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. सर्व प्रकारच्या विशेष आर्थिक सहाय्यक अनुदानाच्या रक्कमा रोखीने अदा न करता लाभार्थ्यांच्या थेट बँक खात्यामध्ये (डीबीटी) जमा करण्यात याव्यात.

४. प्रस्तूत विशेष आर्थिक सहाय्य कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी पर्यवेक्षक अधिकारी म्हणून प्रादेशिक उपायुक्त मत्स्यव्यवसाय, मुंबई व नियंत्रण अधिकारी म्हणून आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई हे राहतील. तसेच या योजनेची अंमलबजावणी करतांना अनुदान वाटप व्यवस्थितपणे आणि त्याच बाबीवर होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

५. उपरोक्त प्रस्तावित आर्थिक सहाय्य करिता येणारा आर्थिक भार खालील लेखाशिर्षाखाली मंजूर निधीतून भागविण्यात यावा.

मागणी क्रमांक डी - ६ ,
२४०५-मत्स्यव्यवसाय,
(००)(१०३) - सागरी मत्स्यव्यवसाय
(०१)(०४) - नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना सहायक
अनुदान (अनिवार्य) (२४०५ १२८७)
३१ - सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)

६. सदर शासन निर्णय मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २८.०६.२०२३ रोजीच्या इतिवृत्तान्वये प्राप्त मान्यतेनुसार आणि वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.४८६/२०२३/व्यय-२, दिनांक १३/०७/२०२३ अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०८०३१५२८०६३७०९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(कि.म.जकाते)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मंत्री (मत्स्यव्यवसाय) यांचे खाजगी सचिव
३. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा व विधानपरिषद.
४. मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई
७. प्रादेशिक उपायुक्त, मत्स्यव्यवसाय , मुंबई
८. सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१०. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
११. जिल्हा कोषागार अधिकारी/ उप कोषागार अधिकारी, मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग
१२. सहसंचालक, लेखा व कोषागरे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला, मंत्रालयासमोर, मुंबई
१३. अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी (पदुम १२/पदुम १४/पदुम १६)
१४. अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी (व्यय/अर्थसंकल्प) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. निवडनस्ती.